

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۱۱/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

چگونه توانستم دانش آموزانم را به نماز خواندن ترغیب کنم؟

محدثه فتحی^۱، مدینه دهقان^۲، آتنا تمنانلو^۳، علی کلیدری^۴، هژبر اکبری علمدارلو^۵

۱- کارشناس تربیت بدنی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید هاشمی نژاد مشهد

۲- لیسانس علوم قرآنی دانشگاه شیراز

۳- کارشناس علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی دانشگاه آزاد نیشابور

۴- کارشناس زبان و ادبیات انگلیسی دانشگاه دولتی بیرجند

۵- کارشناس راهنمایی و مشاوره دانشگاه فرهنگیان مرکز شهید مطهری شیراز

چکیده

از آنجایی که هدف آموزش و پرورش رشد ابعاد گوناگون شخصیت کودکان و نوجوانان بخصوص پرورش دینی و مذهبی دانش آموزان می باشد پژوهندگان در این پژوهش در نظر دارند با استفاده از راهکارهای مناسب اقدامی موثر انجام دهند.

یکی از برنامه های تربیتی که در مدارس الزامی است ؛ بر پایی نماز می باشد. متأسفانه این برنامه تا قبل از انجام این پژوهش ، چندان مورد توجه دانش آموزان قرار نگرفته است ، بطوری که فقط حدود ۵۵ درصد دانش آموزان در نماز شرکت می کردند. برای حل این چالش ، اقدام به مطالعه ی منابع مرتبط با موضوع ، نظر خواهی از دانش آموزان و مشورت با مدیر و معاون و همکاران با تجربه ام نمودم . پس از ۵ ماه از اجرای برنامه ، شواهد نشان می دهد که تعداد شرکت کنندگان به بیش از ۵۹ درصد رسیده است و موفق شدیم دانش آموزان را به شرکت در نماز ترغیب کنیم . این تغییر مورد تأیید همکاران ، مدیر مدرسه و اولیاء دانش آموزان قرار گرفت.

کلید واژه : نماز ، ترغیب ، مدرسه، دانش آموز

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

مقدمه

یکی از مسائل مهم و قابل تأمل در جامعه اسلامی پرورش روحی و معنوی دانش آموزان است و هر گونه کم کاری در این زمینه اثرات منفی خواهد داشت پس آگاهی از مسائل فرهنگی دانش آموزان جهت رفع هر گونه اختلافی در سنین حساس رشد از اهمیت ویژه ای برخوردار است چون در صورت عدم پیشگیری و اصلاح ناهنجاری ها ، اختلافات ثانویه ای در رفتارهای دیگر بوجود می آید در واقع نماز کشتی نجات است که همه افراد بخصوص کودکان و نوجوانان ها و جوان ها را از طوفان ها عبور می دهد و به ساحل آرامش و رستگاری می رساند. نماز، تقدیم حمد و سپاس به درگاه خالق منان و کامل ترین پاسخ به عالی ترین نیاز انسان است ؛ فرصتی برای طراوت بخشیدن روح و پلی برای رسیدن به اوج کمال « نماز ». یعنی کمال جویی است . یکی از اساسی ترین ارکان حیات ، « نماز ». مطلق و زینت بخش شخصیت و منش مؤمنان است ، تمدن، فرهنگ، زندگی و تحرک جوامع انسانی است. هر چند نماز دارای ارزش بسیار است، اما برگزاری نماز به جماعت اهمیت بسیاری دارد، زیرا نماز جماعت سمبلی با ارزش از جامعه مطلوب اسلامی است که عناصری مانند رهبری، اتحاد و نظم را در بر می گیرد. مطالعه نماز و حکمت های فراوانی که در آن نهفته، حایز اهمیت است. به همین دلیل، یکی از مهمترین مسائلی که فکر دینداران جوامع گوناگون بشری را به خود جلب کرده، این مسئله است که چگونه فرزندان جامعه را دیندار و نمازخوان کنند و آنها را از بهره های فراوان این ودیعه آسمانی بهره مند کنند. پرستش حقیقتی است که در همه موجودات عالم وجود دارد و موجودی در عالم نیست که پرستنده حق نباشد. این حقیقت که گوشه هایی از رموز آن در عالم کشف و شهود برای عالمان راستین پدیدار شده.

« موجودی نیست که تسبیح گوی خداوند سبحان نباشد، لکن تسبیح آن ها را متوجه نمی شود » بر پایی نماز در مدارس وظیفه ای خطیر و بسیار حساس است، زیرا مدارس جدای از ویژگیهای منحصر به فرد، محل تشویق، اضطراب، رقابت های نگران کننده توأم با شکست و پدیده های ناخوشایند دیگری است که هر کدام از آن ها به تنهایی قادر به تبدیل محرکهای خنثی به محرکهای شرطی نیرومند فراخوان اضطراب و حالات ناخوشایند روانی می باشند . بنابراین ایجاد اصلاحات بنیادی به منظور تغییر در نگرش دانش آموزان نسبت به مناسک جاری به ویژه نماز می تواند زمینه ساز تحولات اساسی در شخصیت دانش آموزان شود و نه تنها نگرش آنها را نسبت به صورت ظاهری عبادات بهبود بخشد . بلکه در جهت گیری اصولی به سوی ارزشهای انسانی آنها را هدایت نماید. بسیاری از مشکلات فردی و اجتماعی کاهش یافته و تهاجم فرهنگی بیگانه به نسل نو چندان کاری از پیش نخواهد برد و در زمینه فکری و اخلاقی از انحراف مصون خواهند ماند .

بیان مسئله

یادگیری و آموزش در خردسالی مانند کندن نقش روی سنگ ، ماندگار است. کودکی، آغاز حرکت و تلاش برای زندگی است مرحله ایی که باید آن را به خودی خود، به رسمیت شناخت زیرا کودک؛ انسانی است مستقل با احساسات و خصوصیات خوب

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

انسانی. با این همه، کودکی، مقدمه نوجوانی، جوانی و بزرگسالی است و اساس زندگی بزرگسالی به کیفیت این دوره بستگی دارد. این کیفیت نیز به چگونگی تعلیم و تربیت در این دوران وابستگی کامل دارد. در این دوره است که شخصیت، منش و رفتار کودک (به ویژه رفتارهای اجتماعی) و رشد جسمانی، عقلانی و فرهنگی وی بر اثر ارتباط او با سایرین شکل می گیرد. بی دلیل نیست که پیشوایان دینی بیش از هر چیز به دوره کودکی توجه داشته و راهنماییهای لازم را در این باره ارائه کرده اند.

توجه به این که نماز آرامش دهنده ی دلها، اصلاح کننده فرد و اجتماع و پرچم اسلام است و عاملی است که موجب رهایی افراد از تنبلی، گناه، تباهی و دیگر رفتارهای زشت می شود، و یکی از راههای تربیت دینی کودکان و نوجوانان، یاد دادن نماز و شرکت دادن آنها در نماز می باشد، برآن شدم تا در مدرسه نماز برگزار نمایم. مطلوب این بود که اکثر دانش آموزان در نماز شرکت نمایند. اما این تصور من صحیح نبود و تعداد کمی از دانش آموزان راغب به شرکت در نماز مدرسه بودند؛ به طوری که تعداد شرکت کنندگان در حد یکی از کلاسها هم نبود. و این مهمترین انگیزه من برای انجام این پژوهش بوده است.

تعریف اصطلاحات

نماز

۱ - عبادت، پرستش. ۲ - عبادت مخصوص مسلمانان که به طور وجوب پنج بار در ش بانه روز ادا کنند. (فرهنگ معین)
خدمت و بندگی. (جهانگیری) (رشیدی) (انجمن آرا). خدمتکاری. (غیاث اللغات) (برهان قاطع) (ناظم الاطباء). بندگی.
اطاعت. فرمان برداری. (برهان قاطع) (ناظم الاطباء). (فرهنگ دهخدا)

در فارسی به معنی قداست، کرنش، تعظیم و تقدیس است. چنان که عربی آن: «صلاة» به معنی توجه، روی آوردن و اهتمام به چیزی یا به کسی است، گو این که برداشت از آن در موارد مختلف، متفاوت است، چنان که گفته اند: آن از خداوند، رحمت، و از ملائکه استغفار و از بشر دعا است. آری در کتاب و سنت به تکرار به معنی دعا آمده است: (و صلّ علیهم) (توبه: ۱۰۳). یعنی آنها را دعا کن. و در حدیث نبوی آمده: «اذا دُعِيَ احدکم فلیجِب، فان کان صائماً فلیصل، وان کان مفطراً فلیطعم». (صحیح مسلم: ۱۰۵۴/۲ ط الحلبی) که «فلیصل» در اینجا یعنی دعوت کننده را دعا کند. (دائرة المعارف دانستنیهای اسلامی)

روش های جمع آوری اطلاعات

بعد از رویت این مسئله شروع به جمع آوری شواهد نمودم تا وجود مسئله را تایید کند و در حل آن راهکارهایی ارائه نمایم و برای رسیدن به جواب سوالاتی که داشتیم از روشهای زیر استفاده نمودم.

۱- مصاحبه با اعضای انجمن اولیای مدرسه و بعضی از خانواده های دانش آموزان و مصاحبه با بعضی از همکاران خود در مدرسه که سابقه کاری آنها بیشتر از بنده بوده است ؛

اکثر اولیای این دانش آموزان معتقد بودند که فرزندانشان در منزل نماز می خوانند و بعضی اوقات هم در نماز در مسجد محله خود شرکت می کنند . عده ایی از آنها هم گفتند که فرزندانشان اصلاً نماز نمی خوانند یا گاهی اوقات نماز می خوانند و در نماز خواندن خود سهل انگاری زیادی دارند و به درستی نمازهای خود را نمی خوانند و هرچه آنها را نصیحت می کنند گوش نمی دهند .

مدیر و بعضی از دبیران هم معتقد به این موضوع بودند که شرکت دانش آموزان در نماز مدرسه از روی علاقه نیست و اکثر آنها در زنگ نماز یا نمی آیند یا دیر به نماز می آیند و بنده در مصاحبه خود از آنها این سوال را پرسیدم که ((مهمترین دلایل عدم شرکت دانش آموزان در نماز مدرسه چیست ؟)) و آنها نیز پاسخ های زیر را دادند :

- متنوع نبودن برنامه های نماز - محیط زندگی (محیط محله ای که دانش آموزان در آن زندگی می کنند) - نداشتن الگوی مناسب - واگذاری مسئولیت ها به افراد خاص و بر انگیختن حس حسادت بین دانش آموزان - عدم آشنایی کافی - عدم استفاده از تشویق - توسل به زور و اجبار - اهمیت ندادن به نماز مدرسه، از طرف معلمان و کادر مدرسه و عدم شرکت آنان در نماز

۲- مطالعه کتب ، مقالات و مجلات مرتبط با این موضوع ؛

با توجه به مطالعاتی که انجام دادم و کتابها ، مقالات و مجلاتی که در این زمینه مطالعه کردم که این مقالات هم یاریگر بنده در انجام پژوهشم بود و هم متوجه شدم که کسانی بودند که قبل از بنده با این مشکل مواجهه شده بودند .
راهکارهای زیر را پیشنهاد می دهد :

۱- تشکیل جلسه آموزشی و تربیتی ویژه والدین با حضور افراد کارشناس ۲- استفاده از روش تدریس همیار نماز ۳- برگزاری جشن نماز ۴- تهیه دفترچه نماز ۵- بازی کارت های نماز ۶- تهیه و تکثیر جدول نماز برای فراگیران در خانه ۷- بیان داستان هایی در رابطه با نماز از بزرگان و استفاده از سی دی های آموزشی نماز ۸- دادن کارت نماز ۹- پذیرایی از دانش آموزان ۱۰- استفاده از هر فرصت و موقعیت

مهمترین علل عدم حضور دانش آموزان در نماز توسط خانم مریم حمیده زاده خنکدار مربی امور تربیتی مدارس متوسطه اول شهرستان قائمشهر در کتاب خلاصه تجربه های برتر مربیان و معلمان در فعالیت های تربیتی مدارس به شرح زیر آمده است:

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

۱- آگاه نبودن دانش آموزان از اهمیت و فضیلت نماز ۲- نداشتن امکانات خوب و مناسب و سرویس های بهداشتی ۳- عدم تشویق مکرر دبیران به نماز و اهمیت آن ۴- پایبند نبودن دوستان برای هم دیگر به نماز و شناخت آن ۵- نداشتن سجاده و جاکفشی و جا مهری مناسب در نماز خانه ۶- نداشتن ظاهر مناسب نماز خانه و بد بو شدن آن از طریق جوراب دانش آموزان

دکتر محسن ایمانی (۸۲) در مقاله خود می گوید: انجام عبادت در کودکی موجب ملکه شدن این رفتار در وجود آنها می گردد و اگر بخواهیم افراد با عبادت خو بگیرند، باید دوره کودکی را مغتنم بشماریم.

وی، نقش الگو، تبلیغ صحیح، تبشیر، تشویق، تقویت، تسهیل، تذکر و یاد آوری و نقش حمایتگری را در آوردن کودکان به میدان عبادی، مؤثر می داند و می گوید: چون کودکان، بسیاری از حرکات و رفتارها را از طریق تقلید کردن از دیگران می آموزند؛ پس باید برای آموزش نماز، الگویی مناسب در معرض دید آنها قرار دهیم و به این شعر سعدی استناد می کند که گفته:

وی، حضور معلمان را به صورت عملی در انجام عبادات، جهت تأثیر درالگوپذیری و تشویق دانش آموزان، مؤثر می داند. ایشان در مورد تبلیغ می گوید: وقتی اثر تبلیغ در گرایش انسانها به مسلک و مرام های مختلف و حتی خرید اجناس این قدر مؤثر است، پس با استفاده از تبلیغات، می توانیم کودکان را به سوی نماز و عبادت جذب کنیم. و تشویق به جا و مناسب را نیز بسیار مؤثر می داند و می گوید: با استفاده از تقویت، راه افزایش رفتار را در کودک هموار کرده، در انجام عبادات و نماز سخت گیر نباشیم، برای کودک تسهیلاتی در نظر بگیریم، آثار نماز را با تذکر دادن به یاد کودکانمان آورده و در برخورد آنها با شبهات به یاریشان بشتابیم و آرامش را به آنها باز گردانیم.

- بر پایی نماز باعث می شود که کودکان با دیدن نظم و انضباط و جمعیت دوستان خود، برای شرکت در نماز تشویق شده و کم کم به آن روی آورند.

- آسان گیری در نماز، از مواردی است که ایشان به آن معتقد است و بیان می دارد: باید طوری با کودک برخورد کرد که احساس جبر و خستگی نکند و نماز برای او رنج آور و کسل کننده نباشد. حتی اگر کودک نماز را ترک کرد و حواسش پرت شد، او را سرزنش نکنیم.

با توجه به این که استفاده از پرسشنامه یکی از بهترین راههای جمع آوری اطلاعات می باشد، پرسشنامه ای را مشتمل بر یازده سوال بسته پاسخ و باز پاسخ طراحی کرده و به صورت تصادفی آنرا را در اختیار ۵۴ نفر از دانش آموزان سه پایه قرار دادم که نتایج زیر بدست آمد:

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

همه دوست دارند نماز بخوانند؛ نماز و مقدمات نماز را بلدند، در خانواده‌ی اکثرشان، والدین نماز می‌خوانند، تعدادی از آنان شرایط خواندن نماز را بلد نیستند، تعداد زیادی گفته‌اند: نمازمان را در خانه‌هایمان می‌خوانیم و به این دلیل در نماز شرکت نمی‌کنیم.

۴- استفاده از فرم فراوانی رفتار؛

براساس فرمی که برای نشان دادن تعداد شرکت‌کنندگان تهیه کرده بودم، در چهار هفته و هفته‌ای دو روز از فرم استفاده نمودم و با ثبت تعداد شرکت‌کنندگان، اطلاعاتی به دست آوردم.

۵- موضوع را در جلسه‌ی انجمن اولیاء و مربیان مدرسه مطرح و با آنان همفکری نمودم، که آنان ضمن تأیید گفته‌های من بیان داشتند، شاهد حضور تعداد زیادی از دانش‌آموزان در نماز محله می‌باشند و در این راه همکاری لازم را با من به عمل خواهند آورد.

تجزیه و تحلیل داده‌های شواهد (۱)

دلیل انتخاب این مسئله، این است که یکی از اهداف مهم تعلیم و تربیت در کشور ما، تربیت دینی و محقق شدن هدفهای اعتقادی است. انجام عبادات در کودکی موجب ملکه شدن آنها در وجود کودکان و نوجوانان می‌شود و چنین افرادی در بزرگسالی، عبادات را با سهولت بیشتری انجام می‌دهند. چنانچه خانواده و مدرسه به طور جدی نسبت به تربیت دینی کودکان و نوجوانان اقدام نمایند، مسلماً در آینده با مشکلاتی مواجه خواهند شد.

هدف من در این تحقیق، افزایش رغبت و انگیزه‌ی دانش‌آموزان به برپایی نماز مدرسه است، و می‌خواهم به دانش‌آموزان خود کمک کنم تا از این راه نماز را یاد بگیرند، اشکالات آنها را رفع و کاری کنم که از روی میل و علاقه در نماز شرکت نمایند. در خانه علاوه بر این که خودشان نماز می‌خوانند، اعضای خانواده‌ی خود را به نماز و شرکت در نماز محله تشویق، بکنند.

بنابراین، من با همکاری مدیر مدرسه، دبیران، همکاران با تجربه‌ام، اعضای انجمن اولیاء، اقدام به حل مشکل عدم شرکت دانش‌آموزانم در نماز نمودم.

اطلاعاتی را که از طریق پرسش‌نامه بدست آوردم، نشان می‌دهند که:

همه آنها دوست دارند نماز بخوانند، وضو گرفتن و مقدمات نماز تا حدودی بلد می‌باشند.

۴۱ نفر آنان یعنی ۹/۷۵ درصد به این سؤال که: "آیا در خانه نماز می‌خوانند؟" جواب مثبت، ۲ نفر یعنی ۳/۷ درصد جواب منفی داده‌اند و ۱۱ نفر یعنی ۳/۲۰ درصد گفته‌اند که گاهی اوقات نماز می‌خوانند

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

این آمار نشان می دهد، اکثرشان به نماز خواندن علاقه دارند و نماز می خوانند. حدود ۲۰ درصدی که گاهی اوقات نماز می خوانند نیاز به کار بیشتر بر روی آنان و آوردنشان در جمع نمازگزاران می باشد.

در پاسخ به این سؤال که: "چه کسانی در خانه شما نماز می خوانند، ۴۹ نفر یعنی ۷/۹۰ درصد گفته اند، والدین همه ی آنها، نماز می خوانند و ۵ نفر یعنی ۹/۲ درصد بیان داشته اند، هیچ کس در خانه ی آنها نماز نمی خواند. این آمار نشان می دهد، خانواده های اکثرشان اهل نماز بوده و می توانند الگوهای خوبی برای فرزندان خود باشند. حدود ۱۲ درصد دیگر نیاز به متحول ساختن و کار دارند تا هم خودشان نماز خوان شده وهم اولیاء خود را تشویق به نماز بکنند.

۶۵ نفر دانش آموزان، یعنی ۸۱/۹ درصدشان نماز را بلدند ولی ۴/۲ درصد آنان یعنی ۲ نفرشان نماز را بلد نیستند که لازم است، آموزش لازم داده شده و رفع اشکال گردد. در صورت شرکت در نماز مشکل این دو نفر رفع خواهد شد. ۴ نفر دیگر یعنی ۷/۴ درصد آنان نیز قسمتی از نماز را بلدند که نیاز به آموزش و رفع اشکال دارند.

همه ۵۴ نفر دانش آموز دوست دارند در مدرسه نماز جماعت برگزار شود و میزان اهمیت نماز را در برابر نماز فرادا، می دانند. با ساعت برگزاری نماز (ساعت ۱ بعد از ظهر)، مشکلی ندارند. در مورد این که "آیا شرایط خواندن نماز جماعت را بلدند یا خیر؟"، ۳۷ نفر یعنی ۶۸/۵ درصد شرایط را بلدند ولی ۱۷ نفر یعنی ۳۱/۴ درصدشان شرایط برگزاری نماز را بلد نیستند و لازم است به این گروه نیز آموزش داده شود.

تحقیقات مطالعه شده و مصاحبه همکاران، مهمترین دلایل عدم شرکت دانش آموزان در نماز جماعت را موارد زیر می دانند:

- متنوع نبودن و عدم استفاده از تشویق. لازم است ما هم به این مورد توجه داشته باشیم.
- محیط زندگی کودکان و عدم توجه والدین به نماز. در محله ای که مدرسه ما قرار دارد، اکثر مردم در نماز مسجد شرکت می نمایند و با توجه به سؤال پرسش نامه که ۹۰/۷ درصد دانش آموزان بیان داشته اند والدین آنها نماز می خوانند، این مورد از دلایل عدم شرکت دانش آموزان ما در نماز نمی باشد.
- بلد نبودن نماز. براساس نتیجه پرسش نامه ۸۸/۸ درصد آنان نماز را بلد هستند و این مورد تعداد اندکی از دانش آموزان را شامل می شود که نیاز به کار جدا گانه دارد.
- توسل به زور و اجبار. نماز در مدرسه ما کاملاً اختیاری است و این مورد هم رد می شود. چون من معتقد هستم انسان مختار است و باید با آزادی کامل به مسائل مذهبی روی آورد و کاری که از روی اجبار باشد، زود ترک می شود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

- عدم آشنایی کافی. در مناسبت های مختلف و به اقتضای موضوع ، اقدام به تبلیغات گسترده نمودیم. این تبلیغات شامل صحبت در مراسم آغازین و بین نماز ، نوشتن پیامهای قرآنی و احادیثی در مورد نماز ، برگزاری مسابقه ی کتاب خوانی و اختصاص موضوع انشاء دانش آموزان به نماز بود.

اجرای بهترین راه حل و اقدام

برای اجرای بهتر این امر با کمک مدیر مدرسه ابتدا برای دانش آموزان پایه هشتم که امسال به سن تکلیف می رسیدند جشن تکلیف برگزار کردیم و بنده شخصا به خرید جوایز و هدایا برای این دانش آموزان رفتم و جوایزی را انتخاب کردم که دانش آموزان بیشتر دوست داشتند و همچنین از امام جماعت مسجد محله که فردی بود دانش آموزان او را دوست داشتند دعوت کردیم تا در این مراسم شرکت و سخنرانی کند و همچنین به او گفته شد که در حین صحبت دانش آموزان را با احکام و نماز خواندن با انجام مسابقه آشنا کند . همچنین برای آشنا شدن بیشتر دانش آموزان با احکام نماز یک حلقه نرم افزار را طراحی کرده و در اختیار دانش آموزان قرار دادم که این نرم افزار به صورت تصویری احکام را آموزش می دهد .

هم چنین یک مسابقه نشریه دیواری در مورد اهمیت نماز برگزار کردم و جوایز ارزنده ای را نیز برای آنان در نظر گرفتم و گروهی از نمازگزاران را به اردوی یک روزه بردیم و از دبیران مربوطه و بخصوص دینی ، قرآن و پرورشی ، ادبیات و هنر خواستم تا در کلاس پیگیر کارها باشند . وقتی علاقه ی دانش آموزانم را به دبیر خاص می دیدم بیشتر با آن دبیران صحبت می کردم که در مورد اهمیت نماز در کلاس صحبت کنند .

معرفی دانش آموزانی که بیشترین شرکت را ، هر ماه در نماز داشتند . در برنامه ی صبحگاه ، قرائت همگانی قرآن و زیارت عاشورا را در روزهای ثو شنبه و شرکت در جلسات آموزش خانواده و صحبت درباره اهمیت نماز و تاثیر آن در دوره نوجوانان از رفتارهای نابهنجار و استفاده از عود جهت خوشبو کردن نماز خانه .

گرفتن عکس از نمازگزاران و نصب آن در تابلوی اعلانات و دادن مسئولیت به همه ی دانش آموزان ترغیب در روزهای مختلف مانند : انتظامات زنگ نماز ، مسئولین بهداشت ، مکبر و ...

گرد آوری اطلاعات (شواهد ۲)

هر روز شاهد افزایش تعداد بیشتری از شرکت کنندگان در نماز بودم . از مشاهده ی وضعیت روحی آنان می فهمیدم که خوشحالند و با اشتیاق در نماز شرکت می کنند . شمارش آمار دانش آموزان در بین نماز نیز شاهدهی براین افزایش بود و همچنین دیگر تاخیر زیادی از حضور دانش آموزان در نماز دیده نمی شد و اکثر دانش آموزان به موقع در نماز خانه حضور پیدا می کردند .

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

اولین هفته ی اجرای طرح به طور میانگین ۶۵ تا ۷۵ نفر شرکت کننده داشتیم که در مقایسه با قبل از اجرای طرح که ۴۵ الی ۵۵ نفر بوده ، رشد نسبتاً خوبی داشته ایم . این آمار در هفته ی سوم به ۸۵ تا ۹۵ نفر رسید .

طبق مصاحبه ای که با مدیر و آموزگاران مدرسه انجام دادم ، آنان نیز افزایش شرکت کنندگان را تأیید کردند و برای این تغییر خیلی خوشحال بودند . والدین و برادران و خواهران دانش آموزان در مصاحبه بیان داشتند ، بچه ها هم مرتب نماز می خوانند، و شب ها در نماز مسجد شرکت دارند ؛ اشکالات وضو و نماز ما را گوشزد می کنند .

نتیجه گیری

بر اساس داده های جمع آوری شده از وضعیت روحی دانش آموزان و حضورشان در نماز، به این نکات دست یافتیم:

- دانش آموزان بدون اکراه ، در وقت مقرر اقدام به گرفتن وضو کرده و برای نماز آماده می شوند.
- آنان بدون کمروبی ، اشکالاتی را که با آن مواجه می شوند ، می پرسند .
- میزان مشارکتشان در آماده کردن محل نماز ، نشان از علاقه آنان دارد .
- شمارش دانش آموزان در هنگام نماز خواندن نشان از افزایش تعداد شرکت کنندگان دارد به طوری که متوسط شرکت کنندگان قبل از اجرای طرح ۳۵ درصد بود ، ولی در هفته ی اول با افزایشی ۱۰ الی ۲۰ درصدی ، مواجه بوده ایم. آمار یک ماه بعد، که نشان می داد موفقیت ما چقدر بوده و این امر در دانش آموزان درونی شده است ، نشان از رشدی ۹۰ درصدی داشته است که واقعاً جالب توجه بود .

مشکل عدم شرکت دانش آموزان در نماز مدرسه، مراوا داشت تا با راهنمایی و همکاری مدیر ، آموزگاران ، اعضای انجمن اولیا و مربیان ، امام جماعت مدرسه ، همکاران با تجربه ام و مطالعه ی کتب ، مقالات و مجلات مرتبط با موضوع، اقدام به بهبود این مشکل در مدرسه بنماییم . با تلاش مداومی که در طول حدود ۴ ماه داشتیم ، توانستیم با گرد آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آنها اقداماتی انجام دهیم که نتیجه آنان به این شرح است :

۱- دانش آموزان با اشتیاق و از روی اختیار هر روز خودشان مقدمات برگزاری نماز را مهیا می کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

۲- گفته های والدین آنها و اشتیاق و رفتارشان ، نشان می دهد که نسبت به خواندن نماز علاقمندی نشان داده و چنان چه این روش در سال های بعد پیگیری شود ، این امر بیشتر ملکه وجود آنان خواهد شد .

۳- طبق گفته ی والدین ، دانش آموزان نه فقط خود نماز می خوانند، بلکه در خانواده نیز اقدام به رفع اشکال وضو و نماز والدین و دیگر اعضای خانواده ی خود می نماید.

۴- می توانم این تجربه را در اختیار سایر همکاران و آموزش و پرورش منطقه ام قرار دهم تا راهنمای علمی برای همکاران باشد .

محدودیت ها

مهم ترین محدودیت هایی که بنده برای انجام کارم با آنها مواجه بودم عبارتند از :

۱- کف نماز خانه با موکت پوشیده شده بود که فضای معنوی نماز خانه را تا حدودی از بین می برد و نبود جا مهری ، جا کفشی و فرش سجاده ای

۲- عدم دعوت از امام جماعت در مدرسه به دلیل مشکلاتی که وجود داشت

۳- پایین بودن فرهنگ خانواده های بعضی از دانش آموزان به دلیل وجود چندین نژاد از دانش آموزان در مدرسه (زابلی ، کرد ، هزارجریبی ، گنبدی و)

۴- کمبود بودجه و هزینه برای اجرای طرحهایی که من در نظر گرفته بودم .

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

منابع

- ۱- اصغری، محمد، مجله مهدویت، تربیت ۱۰ و ۱۱، ۱۳۹۸، صص ۱۹-۲۷
- ۴- حسینی زاده، محسن، معارف و معاریف، انتشارات اسماعیلیان، قم، ۱۳۸۹، ج ۱ - ۵، ۲۴۴۳ ص، وزیری پایان نامه کارشناسی چاپ نشده، مرکز آموزشی های عالی فرهنگیان شهید رجایی شیراز، ۱۳۹۴
- ۱۳- حسینی، مهدی، فرهنگ فارسی، چاپ دهم، تهران، نشر امیرکبیر، ۱۳۸۹.